

**ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ЕГЗОТИЗАМ
ВО НЕКОИ ПРЕПЕВИ НА АЦО ШОПОВ ОД ФРАНЦУСКИ НА
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
(осврт кон препеви на поезијата на Леополд Седар Сенгор)**

д-р Ирина Бабамова

Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје
irina_babamova@yahoo.com

Апстракт: Трудот има за цел да се наврати на препевите на Шопов од француски на македонски јазик и подетално да ги анализира неговите препеви на поезијата на сенегалскиот поет Леополд Седар Сенгор кои заслужуваат посебно место во препејувачката дејност на Шопов.

Да се препее Сенгор не значи само да се преведе смислата на неговиот поетски текст, туку и идеолошката посветеност на Сенгор кој во својата поезија тежнее автентично да го презентира сенегалското поднебје, нагласувајќи ја и истакнувајќи ја особеноста на африканскиот идентитет, и историски, и јазично, и културно. Токму ваквата намера на Сенгор го оправдува присуството на елементите на егзотизам што Шопов со голема љубов и почит ги вградил во своите препеви на македонски јазик. Во трудот ќе се изврши изделување и групирање на лексичките елементи на егзотизам, како и анализа на препејувачката постапка во Шоповите препеви на македонски јазик на поезијата на Сенгор.

Клучни зборови: *егзотизам, Ацо Шопов, Сенгор, француски јазик, македонски јазик*

Одбележувањето на 100-годишнината од раѓањето на македонскиот поет Ацо Шопов не би било сосема комплетно доколку не се навратиме на неговата препејувачка дејност општо, а посебно на неговите препеви на поезијата на Леополд Седар Сенгор. Како вонредно упатен „поет во тајните на версификацијата“ (Тодоровски, 1993: 31), Шопов приопшти на македонски јазик поетски творби од повеќе јазици (руски, словенечки, српски, хрватски и француски) и од повеќе автори како Е. Багрицки, О. Жупанчиќ, Ј. Ј. Змај, В. Шекспир, Г. Крклец, Г. Витез, М. Крлежа, Крилов, Е. Де Ростан, Корнеј и други. Нашата првична идеја за овој труд беше да направиме подетална анализа на елементите на егзотизам во погоре споменатите препеви од француски јазик на Шопов. Притоа нè водеше идејата дека ако *егзотизмот*, сфатен во

Сегаленова¹ смисла, се поврзува со туѓи, непознати или помалку познати обележја или специфики на други, далечни земји и цивилизации, тогаш секој препев или превод во одредена мерка содржи елементи на егзотизам зашто и препејувањето и преведувањето, речиси по правило, претставуваат запознавање со нешто туѓо, ново или непознато. Но, за препевите од француски јазик што ги направил Шопов, на *Сид* од Корнеј и на *Сирано де Бержерак* од Де Ростан, веќе постојат осврти (Гилевски, 2005). Затоа се одлучивме да се ограничиме на анализа на препевите на Шопов на Сенгоровата поезија чија цел ќе биде да ги издели и да ги групира елементите на егзотизам во нив. Анализата се потпира на книгата *Поезија* од Сенгор, објавена по повод доделувањето на *Златниот венец* на Струшките вечери на поезијата на овој голем африкански поет во 1975 г. Таа содржи избор од поетското творештво на Сенгор што го направил Ацо Шопов, а препејувањето го извршиле Шопов, Влада Урошевиќ и Георги Сталев. Ацо Шопов е препејувач на следниве песни: *In memoriam, Позлатена врата, Ураган, Писмо до еден поет, Ноќ над Син, Жоал, Црна жена, Црнечка маска, Молитва за маските, Ндесе или „Блуз“, Одмор, Зад која метежна ноќ, Вечерва, мила, Да можев, Каков јалов клун на бескрилна птица, Не чуди се мила, Ти извезов песна, Сакам да ги заборавам сите измами, Таа ме прогонува неуморно, Бисери, Магла, Зошто, Сам сум, Си замислувам или во сонот на девојката, Распоровач на там-тамот, Се разбудив, Часот е пет, Го сакам твоето писмо, Твојата вечер моја вечер, Го препрочитувам твоето писмо, Враќање од Попангин, Сонце, Врнеше, Твоето писмо, Зошто сум изморен, Ти копнееш, Поздрав од младото сонце.* (Сенгор, 1975: 245) Се работи за вкупно 32 препеани наслови, чија анализа со акцент на елементите на егзотизам е комплементарна на нашиот труд под наслов *La traduction vers le macédonien de la poésie de Senghor vue d'une perspective postcoloniale* (Babamova, 2016).

Мотивите за анализирање токму на Шоповите препеви на поезијата на црниот Орфеј на нашиот век, *l'Orphée noir* (Sartre, 1948), Леополд Седар Сенгор, се повеќекратни. Мотивирачки е тоа што се тие поети-современици кои споделуваат неколку заеднички карактеристики: и Шопов и Сенгор се револуционерни во борбата за национална кауза, Шопов како учесник во НОБ, а подоцна и амбасадор на СФРЈ во Сенегал (1971 – 1975), Сенгор, пак, како еден од иницијаторите на Негритидата, израз на револтот против колонијалното ропство и расизмот, а подоцна и како претседател на Сенегал. И Шопов и Сенгор се извонредни познавачи на францускиот јазик и поддржувачи на

¹ Виктор Сегален (Victor Segalen) е автор на делото *L'Essai sur l'exotisme* објавено за првпат во 1955 г. Во ова дело тој го преобмислува концептот *егзотизам* доведувајќи го во врска со чувството за препознавање на различноста, како способност за чудење, восхитување и разбирање на разликите, овозможувајќи *отворање кон мноштвото човечките култури. Concevoir autre*, според Сегален, е „спознавањето дека постои некој што не сум јас“. Моќта на егзотизмот е моќ да се разбере другиот.

франкофонијата², свесни за предностите од познавањето на овој јазик како средство за меѓусебна и меѓународна комуникација. И Шопов и Сенгор се исклучителни антологиски поети во своите национални средини, а токму поезијата, како медиум за изразување, ќе биде основа врз која ќе се изгради едно ретко и значајно пријателство кое трајно ќе ги поврзе културите на Македонија и на Сенегал. И најпосле, препевите на Шопов на поезијата на Сенгор заслужуваат одделно разгледување затоа што од сите дела што ги има препеано, Шопов, според наше мислење, највпечатливо и најнепосредно ја доживеал токму поезијата на Сенгор. Тој „ингениозен препевувач“, како што Гане Тодоровски (1993: 31) го нарекува Шопов, совршено ги олицетвори идеалните предуслови неопходни за препејување на едно поетско творештво: одличното познавање на францускиот и на македонскиот јазик, автентичното откривање на сенегалската културно-историско средина за време на својата дипломатска мисија во Сенегал во седумдесеттите години на XX век и, најпосле, личното пријателство со Сенгор. Меѓу сево ова, мошне мотивирачка за посебно разгледување на препеаното поетско творештво на Сенгор и на егзотизмите во него е и големата цивилизациска разлика помеѓу сенегалската и македонската средина, како и нивната заемна географската оддалеченост.

Што подразбираме под елементи на егзотизам? Го подразбираме туѓиот, необичниот елемент, егзотизмот, што е видливо присутен на јазичен план во Шоповите препеви. „Во науката за јазикот, егзотизмите се сфаќани од нивното најшироко значење: сè што е преземено од друг јазик, до нивното потесно сфаќање на безеквивалентната лексика. [...] Тоа се зборови карактеристични за одделни култури кои не можат да се преведат на друг јазик, туку како такви се преземаат скоро во сите светски јазици. [...] Тие немаат соодветен еквивалент во јазикот примач и речиси без или со минимална адаптација се прифаќаат.“ (Велковска, 2008: 38) Ова своевидно дефинирање на егзотизмите ќе ни послужи како основен критериум при нивното изделувањето во Шоповите препеви на Сенгор. Во теоријата на преведувањето, *егзотизмите* се познати и под терминот *реалии* или *безеквивалентна лексика* (Арсова-Николиќ, 1999). Во препевите што се предмет на нашата анализа, егзотизмите се претставени преку лексика во која се огледуваат теми и мотиви од географски далечниот и културно специфичниот свет на сенегалскиот човек.

Однесувајќи се многу совесно во својата препејувачка постапка, Шопов донесува одлуки во правец кон обезбедувањето верност на препевот кон оригиналот и јасност за читателот на јазикот-цел, македонскиот јазик. Неговата одлука да ја зачува локалната боја и да го задржи изворниот фонолошкиот аспект на егзотизмите, го води до транскрибирани и транслитерирани преводни решенија како што се реките **Гамбија** и **Салум** (во песната *In*

² Меѓународниот ден на Франкофонијата се одбележува секоја година на 20 март.

memoriam), топонимите **Жоал**, родниот град на Сенгор, **Атлантикот**, **Галам**³, **Син**⁴, **Елиса**⁵, **Горе**⁶, **Алмади**⁷, **Попангин**⁸, **Нас**⁹, **Мамел**¹⁰ (во песните *Позлатена врата*, *Ураган*, *Нок над Син*, *Часот е пет*, *Твојата вечер*, *моја вечер*, *Враќање од Попангин*, *Сонце*); климатските термини својствени за западна Африка: **ураган**, **ивернаж**¹¹ (во песните *Ураган*, *Одмор*); термините што означуваат африкански музички инструменти: **кора**¹², **тамтам**, **калам**¹³, **балафон** (во песните *Ураган*, *Писмо до еден поет*, *Црна жена*, *Одмор*, *Сакам да ги заборавам сите измами*, *Распорувач на там-тамот*); термините од африканската флора како: **сапот**¹⁴ / **сапотил** (*Писмо до еден поет*, *Да можев*) **манго**, **гојав**¹⁵, **фламбојан**¹⁶, **боинија**¹⁷, **маниока**¹⁸, **филао**¹⁹ (*Го сакам твоето писмо*, *Врнеште*, *Ти копнееш*), или од африканската фауна: **газела**, **ламантини**²⁰ (*Црна жена*, *Вечерва*, *мила*); називите за лица и антропоними од сенегалската историја и општество: **сињарка(и)**²¹, **гриот**²², **Кумба Н’Дофен**²³, **Кумба Там**²⁴, **Бур-Син Салмон**, **Каја Маган**²⁵ (во песните *Жоал*, *Црнечка маска*, *Ти извезов песна*); реалиите

³ Место во Сенегал каде што се ископува најчисто злато (забелешка на АШ, стр. 41).

⁴ Кралство во периодот пред колонијализмот што се наоѓало на територијата на денешен Сенегал и што го населувале Серерите, народ кој и денес живее на таа територија.

⁵ Село во португалска Гвинеја (забелешка на АШ, стр. 41).

⁶ Остров на робовите во непосредна близина на Дакар (забелешка на АШ, стр. 203)

⁷ Најзападна точка на западниот брег (забелешка на АШ, стр. 211)

⁸ Излетничко место во околината на Дакар (забелешка на АШ, стр. 215)

⁹ Ненаселен остров во близината на Дакар (забелешка на АШ, стр. 217)

¹⁰ Рид со светилник (забелешка на АШ, стр. 217)

¹¹ Време кога паѓаат тропски дождови (забелешка на АШ, стр.41)

¹² Музички инструмент со кој трубадурите најчесто се користат (забелешка на АШ, стр. 42)

¹³ Музички инструмент – вид тетракордна гитара (забелешка на АШ, стр. 161)

¹⁴ Растение кое успева на Антилите (забелешка на АШ, стр. 43)

¹⁵ Тропско овошје (забелешка на АШ, стр. 209)

¹⁶ Вид на багрем со јаркоцрвени цветови (забелешка на АШ, стр. 209)

¹⁷ Мајмунско дрво (забелешка на АШ, стр. 209)

¹⁸ Тропско овошје (забелешка на АШ, стр. 219)

¹⁹ Иглолисно дрво во тропите (забелешка на АШ, стр. 227)

²⁰ Морски цицачи што живеат во делтите при вливовите на тропските реки (забелешка на АШ, стр. 163)

²¹ Девојки убавици во чија чест се веделе спортски турнири (објаснувачката забелешка е на АШ, стр. 51). *Signare* потекнува од португалскиот збор „senhora“ што значи „дама“. Сињарките живееле невенчано со Европејци на островото Горе и особено на островото Сен-Луј. (Bourrel, 1987: 34)

²² Селски врач (забелешка на АШ, стр. 51).

²³ Последен крал на Син (забелешка на АШ, стр. 51)

²⁴ Божица на убавината кај Серерите (забелешка на АШ, стр. 57)

²⁵ Крал на големото Ганско царство (забелешка на АШ, стр. 205)

од секојдневието: **Тантум Ерго**²⁶, **Кор Сига**²⁷ (*Жоал*) **Катаманга**²⁸, **Геловари**²⁹ (*Вечерва, мила*), **гонгон**³⁰ (*Таа ме прогонува неуморно*), **Естре**³¹ (*Часот е пет*), **пањ**³². Во препевите се употребени повеќе од триесет егзотизми кои ја рефлектираат географијата, историјата, културата, секојдневието на родната земја на Сенгор, Сенегал.

Од каде потекнуваат овие елементи на егзотизам во препевите на Шопов? Во одговор на ова прашање би можело да се каже дека тоа присуство се должи, пред сè, на нивното постоење во изворниот текст на француски јазик, јазикот на кој твори Сенгор. Но, зошто се тие присутни во францускиот јазик, па преку него да дојдат во македонскиот? Одговорот на ова навидум едноставно прашање, е всушност, покомплексен. Свој удел во комплексноста на одговорот имаат и концептот на Негритидата на Сенгор, и неговата идеја за „културно вкрстување“ на народите, и сенгоровата желба да се сврти вниманието кон идентитетот на сенегалскиот човек со цел другите подобро да го запознаат. За да се поткрепи присуството на егзотизми во препевите на Шопов, важно е да се нагласи дека контекстот во кој се случува средбата на Шопов со поезијата на Сенгор е постколонијален. Постколонијалните времиња се времиња на преоткривање на локалните идентитети на народите во Африка, долго потиснувани и омаловажувани во текот на колонијалната ера. Тие времиња претставуваат контекст и на растечка потреба за комуникација и културна интеракција меѓу земјите и народите, контекст што ќе им овозможува меѓусебно запознавање на народите, пристап до нешто ново и (сè уште) непознато. Преведувањето во постколонијалниот свет е идеално средство за претходно Сегаленовско т.н. *concevoir autre*, ако се има предвид дека постколонијалната мисла не го сфаќа преведувањето само како јазичен, туку и како идеолошки чин кој почива на принципот на почитување на Другиот и на другоста. Во таа смисла, елементите на егзотизам во препевите на Шопов може да се сфатат и како израз на почит кон она што е далечно или различно од културата, средината или обичаите на едно лице или на еден народ како македонскиот, на пример.

Елементите на егзотизам во анализираните препеви се директно поврзани со начинот на кој препејувачот се справува со културните, географските, јазичните или општествените елементи во изворниот текст при неговото пренесување во друг јазик. Шоповиот начин вклучува употреба на

²⁶ Паганска молитва (забелешка на АШ, стр. 51)

²⁷ Израз на воодушевување (забелешка на АШ, стр. 51)

²⁸ Сува почва, неповолна за земјоделска обработка. (забелешка на авторот)

²⁹ Општествена група што ја сочинуваат принцови кои уживаат почит кај населението (забелешка на авторот)

³⁰ Јак африкански парфем (забелешка на АШ, стр.181)

³¹ Тврдина од I светска војна (забелешка на АШ, стр. 203)

³² Африканска ткаенина (забелешка на АШ, стр. 227)

изворни елементи како: зборови, фрази, обичаи, културни референци, лични имиња, итн. Општо гледано, кога станува збор за егзотизам во изворникот, при преведување или препејување треба да се размислува за:

1. Културната адаптација при која препејувачите може да ги адаптираат странските елементи за да станат разбирливи и релевантни за целната публика. Притоа тие вршат замена на културни референци со попознати еквиваленти или измена на некои елементи за да се избегнат културни недоразбирања. Културната адаптација е мошне ретка во препејувачка постапка на Шопов, а како илустрација може да послужи адаптирањето на францускиот збор *flûte* со зборот *кавал* во песната *Одмор*.

2. Изборот на јазик при што препејувачите мора да одлучат дали некои туѓи елементи ќе го задржат својот фонолошки аспект од изворниот јазик, поточно дали ќе се пренесат во јазикот-цел преку транскрипција и транслитерација (топоними, реалии и сл.) со цел да се задржи локалната боја. Од погоре наведените ексцерпирани примери се гледа дека транскрипцијата и транслитерацијата предничат како преведувачки стратегии за многу преводни решенија во препевите на Шопов.

3. Вниманието кон целната публика, нејзиното ниво на познавање и интерес за странската култура кое може да влијае на начинот на кој препејувачот ќе ги третира туѓите елементи. Понекогаш препејувачот додава објаснување или белешка под текстот за да му помогне на читателот да го разбере контекстот.

Шопов е свесен дека при препејувањето на поезијата на Сенгор станува неопходно да се истакне не само егзотизмот, туку и идентитетската конотација што ја поттикнуваат употребените егзотизми, па затоа ѝ посветува особено внимание на целната публика давајќи драгоцен објаснувачки забелешки³³ под текстот на препевот кои му овозможуваат на македонскиот читател да го разбере текстот и контекстот.

4. Почитувањето на намерата на авторот што препејувачот задолжително треба да ја земе предвид зашто егзотизмот, како во случајот на Сенгоровата поезија, може да биде важен елемент на изворниот текст и треба да се зачува колку што е можно.

При препејувањето на поезијата на Сенгор, Шопов им приоѓа со огромна почит и на изворникот и на намерата на поетот откривајќи му ја на македонскиот читател, токму преку елементите на егзотизам, необичноста на културното богатство во поетското творештво на Сенгор на француски јазик. Притоа, многу е важно да се нагласи дека Сенгор, овој „дијали“³⁴ на еден народ

³³ Бројот на страницата за секоја забелешките на Ацо Шопов (АШ) наведена во фуснотите во овој труд е соодветен на страницата на која се наоѓа таа во книгата *Поезија* од Сенгор (1975).

³⁴ *Diali* на јазикот Пел, кој се зборува во супсахарска Африка, означува *мајстор на зборот*. (забелешка на авторот)

и една цивилизација“ (Сенгор, 1975: подлисток), не твори на француски јазик од сервилни побуди, туку пред сè за да ја „архивира“ африканската традиција и да им ја направи достапна сопствената култура на Французите и на сите што го споделуваат францускиот јазик, а оттаму и на останатите народи во светот. Во случајот на Сенгор, поетското творење на француски јазик претставува креативно транспонирање на африканската културна традиција која се огледува во многубројните референти од сенегалското поднебје. Свесен за фактот дека изразувањето на идентитет се постигнува и преку јазикот, Сенгор ги гради своите африкански поетски слики вметнувајќи егзотизми од областа на географијата, историјата, културата на Сенегал и на околните територии.

Што му откриваат на македонскиот читател Шоповите препеви во збирката со наслов *Поезија* од Сенгор? Откриваат, пред сè, далечна, егзотична култура за која тогаш, во седумдесеттите години, а слободно може да кажеме и денес, се знаело/се знае неверојатно малку. Или, како што вели самиот Шопов во предговорот на оваа книга: „Во поезијата на авторот на чудесната „Црна жена“, преку која, заедно со другите „Песни од темнината“, стана познат во целиот свет, оживуваат дивите убавини на црниот континент, легендите и верувањата, обичаите и сензибилитетот на живите современици и дамна умрените прародители од неговиот роден крај. Еден духовен свет, лоциран на мал географски простор како што е крајот на Серерите во Сенегал, израснува пред наши очи во свет со универзални димензии и универзално значење. [...] Само поети како што е Сенгор можат да се нурнат во неизмерните длабини на душата и духовниот свет на својот роден крај и од него да излезат со пораки за човештвото.“ (Шопов 1975:13) Преку елементите на егзотизам, Шопов ни ја пренесува и пораката на движењето на Негритидата која вкоренувајќи се во неизмерниот потенцијал на црната африканска култура се бори за потврдување на африканскиот идентитет.

Да потсетиме, препејувачката работа на Шопов се одвива во првата половина на 70-тите години, време кога постои само еден француско-македонски речник од 1967 г. со околу 30.000 збора. Сепак, ова не влијае многу на поетскиот талент на Шопов кој со препевите на стиховите на Сенгор на македонски јазик остварува креативен чин со силна едукативна вредност за што се заслужни бројните објаснувачки белешки за зборовите од сенегалската традиција. Во тие зборови е содржана ударната сила на Сенгор, поетот и политичар кој се бори за признавање на црната раса. Некои од карактеристичните егзотизми во препевите, како *ивернаж*, на пример, ќе станат составен дел и од поетското творештво на Ацо Шопов, а со своето присуство во македонскиот поетски контекст ќе ја поткрепат сенгоровата идејата за «*métissage culturel*», за културно вкрстување на народите, но ќе предизвикаат љубопитност кај читателот, интерес за далечни краишта и потреба за патување, макар и виртуелно, во далечни непознати простори.

Елементите на егзотизам во Шоповите препеви доследно ја следат замислата на Сенгор: да го запознаат читателот од нашиов дел од светот со идентитетот на Сенегалецот сфатен во најширока смисла на зборот. Објавен во период кога културните информации за западноафриканскиот свет се многу ретки за македонскиот читател, препевите на поезијата на Сенгор отвораат широка врата за љубопитниот читател која сака да ги запознае традициите на Сенегал и на Западна Африка поттикнувајќи романтичарско мечтаење за други далечни земји, но и желба за реално доживување на убавината на сињарката во живо и на мноштвото поетските слики на Сенгор.

Користена литература:

- [1] Арсова-Николиќ, Лидија (1999) *Преведување, теорија и практика*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- [2] Велковска, Снежана (2008) „Егзотизмите во македонскиот јазик“ во Зборник од научниот собир *Јазичите во контакт некогаш и денес*, 4–5 април 2007, Јазикот наш денешен, кн. 16., (ур. одбор С. Велковска, Л. Тантуровска, С. Веновска-Антевска). Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- [3] Гилевски, Паскал (2005) „Препевите на Шопов“ во *Животот и делото на Ацо Шопов*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите, стр. 187–192.
- [4] Капушевска-Дракулевска, Лидија (1993) „Егзотизмот во поезијата на Шопов“ во *Творештвото на Ацо Шопов*. Скопје: Филолошки факултет – Скопје, Институт за македонска литература, стр. 145–148.
- [5] Сенгор, Леополд Седар (1975) *Поезија* (избор: Ацо Шопов, препев: Ацо Шопов, Влада Урошевиќ, Георги Сталев). Скопје: НИП Нова Македонија.
- [6] Старова, Луан (1993) „Ацо Шопов и Леополд Седар Сенгор“ во *Творештвото на Ацо Шопов*. Скопје: Филолошки факултет – Скопје, Институт за македонска литература, стр. 91–97.
- [7] Тодорова, Лилјана (1993) „Негроафриканскиот свет во поезијата на Ацо Шопов“ во *Творештвото на Ацо Шопов*. Скопје: Филолошки факултет – Скопје, Институт за македонска литература, стр. 98–103.
- [8] Тодоровски, Гане (1993) „Евокативен запис за Ацо Шопов“ во *Творештвото на Ацо Шопов*. Скопје: Филолошки факултет – Скопје, Институт за македонска литература, стр. 30–34.
- [9] Шопов, Ацо (1975) Предговор во Сенгор, Леопол Седар *Поезија* (избор: Ацо Шопов, препев: Ацо Шопов, Влада Урошевиќ, Георги Сталев). – Скопје: НИП Нова Македонија, стр.13–33.
- [10] Babamova, Irina (2016) « La traduction vers le macédonien de la poésie de Senghor vue d’une perspective postcoloniale » in *Les études françaises aujourd’hui (2015) Tradition et modernité* (dir. Selena Stanković, Nermin Vučelj). Niš : Faculté de

- philosophie ; Université de Niš, pp.191–200.
- [11] Bourrel, Jean-René (1987) « Lexique de L.S. Senghor : Chants d'ombre, Hosties noires, Ethiopiques, Nocturnes » in *L'information grammaticale*, 33, pp. 27–34. https://www.persee.fr/doc/igram_0222-9838_1987_num_33_1_3305
- [12] Segalen, Victor (1999) *Essai sur l'exotisme*. Paris: Le livre de Poche.
- [13] Sartre, Jean-Paul (1948) « L'Orphée noir » in *Anthologie de la Nouvelle Poésie Nègre et Malgache*. Paris: Presses Universitaires de France (PUF) .
- [14] Šopova, Jasmina (2006) *Senghor-Šopov, Parallèles / Сензор-Шонов, Паралели*. Скопје/Skopje: Сигмапрес/Sigmapres.
- [15] Ndiaye, Ch., Semujanga, J. *Introduction aux littératures francophones*. Presses de l'Université de Montréal <https://books.openedition.org/pum/10658?lang=en>

THE ELEMENTS OF EGZOTISM IN SOME ADAPTATIONS OF ACO ŠOPOV'S POETRY FROM FRENCH TO MACEDONIAN LANGUAGE

(A Review of the Adaptations of Léopold Sédar Senghor's Poetry)

Irina Babamova

Ss. Cyril and Methodius University, Skopje

This paper aims to revisit Šopov's translations from French to Macedonian and to analyze, more specifically, his translations of poems by the Senegalese poet Leopold Sedar Senghor, which deserve a particular place in Šopov's translation activity.

Translating Senghor not only means translating the meaning of his poetic text but also Senghor's ideological commitment, who, in his poetry, aspires to authentically present the Senegalese environment, emphasizing the specificities of African, historical, linguistic, and cultural identity. It is precisely this intention of Senghor that justifies the presence of exotic elements that Šopov has integrated with lots of affection and respect into his Macedonian translations.

The work will involve identifying and grouping lexical elements of exoticism, as well as analyzing the translation strategy in Šopov's Macedonian translations of Senghor's poems."